

Komitean kokous

Aika 10.10.2022 klo 9:00–12:00

Teams-etäkokous

Osallistujat

Pasi Moisio, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, puheenjohtaja (x)

Veli-Mikko Niemi, sosiaali- ja terveysministeriö, 1. varapuheenjohtaja (x)

Essi Rentola, sosiaali- ja terveysministeriö, 2. varapuheenjohtaja (x)

Liisa Siika-aho, sosiaali- ja terveysministeriö, 3. varapuheenjohtaja (x)

Eveliina Pöyhönen, sosiaali- ja terveysministeriö, 4. varapuheenjohtaja (x)

Jäsenet:

Tarja Filatov, Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä (-)

- varajäsen Matias Mäkynen, Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä (-)

Riikka Slunga-Poutsalo, Perussuomalaisten eduskuntaryhmä (x)

- varajäsen Kaisa Juuso, Perussuomalaisten eduskuntaryhmä

Arto Satonen, Kokoomuksen eduskuntaryhmä (x)

- varajäsen Elina Valtonen, Kokoomuksen eduskuntaryhmä

Katri Kulmuni, Keskustan eduskuntaryhmä (x)

- varajäsen Pekka Aittakumpu, Keskustan eduskuntaryhmä

Bella Forsgrén, Vihreä eduskuntaryhmä (x) klo 10.45 asti

- varajäsen Noora Koponen, Vihreä eduskuntaryhmä (x) klo 10.45 alkaen

Anna Kontula, Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä (x)

- varajäsen Jussi Saramo, Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä

Anders Norrback, Ruotsalainen eduskuntaryhmä (-)

- varajäsen Veronica Rehn-Kivi, Ruotsalainen eduskuntaryhmä (x)

Sari Essayah, Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä (x)

- varajäsen Antero Laukkanen, Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä

Harry Harkimo, Liike Nyt -eduskuntaryhmä (-)

Pysyvät asiantuntijat:

Marjaana Maisonlahti, sosiaali- ja terveysministeriö (x)

Raimo Antila, sosiaali- ja terveysministeriö (x)

Mikko Horko, sosiaali- ja terveysministeriö (x)

Jaana Rissanen, sosiaali- ja terveysministeriö (-)

Ulla Härmäläinen, valtiovarainministeriö (x)

Kimmo Ruth, työ- ja elinkeinoministeriö (x)

Virpi Hiltunen, opetus- ja kulttuuriministeriö (x)

Susanna Siitonen, oikeusministeriö (-)

Tommi Laanti, ympäristöministeriö (x)

Outi Antila, Kansaneläkelaitos (x)

Antti Koivula, Työterveyslaitos (x)

Heikki Hiilamo, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (x)

Mikko Kautto, Eläketurvakeskus (x)

Ilkka Oksala, Elinkeinoelämän keskusliitto EK (x)

Anna Kukka, Kunta- ja hyvinvointialueuetyönantajat KT (x)

Janne Makkula, Suomen Yrittäjät (-)

Pirjo Väänänen, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry (x)

Minna Ahtiainen, STTK ry (-) Samppa Koskela (x)

Katri Ojala, Akava ry (x)

Hanna Tainio, Suomen Kuntaliitto (-) Tarja Myllärinen (x)

Eija Koivuranta, SOSTE Suomen Sosiaali ja terveys ry (x)

Titta Hiltunen, Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi ry (x)

Sari Kokko, Vammaisfoorumi ry (x)

Sihteerit:

Milja Tiainen, sosiaali- ja terveysministeriö (x)

Eeva Vartio, sosiaali- ja terveysministeriö (x)

Susanna Rahkonen, sosiaali- ja terveysministeriö (x)

Sara Mäkäräinen, sosiaali- ja terveysministeriö (x)

Maarit Lassander, valtioneuvoston kanslia (x)

Katariina Pursimo, sosiaali- ja terveysministeriö (x)

Saara Ikkela, opetus- ja kulttuuriministeriö (x)

Ritva Liukonen, sosiaali- ja terveysministeriö (x)

Susanna Polvi, sosiaali- ja terveysministeriö (x)

Inka Syväjärvi, sosiaali- ja terveysministeriö (x)

Viestintä:

Anna Työrinoja, sosiaali- ja terveysministeriö (x)

Asiantuntija:

Olli Kärkkäinen, valtiovarainministeriö (x)

Asialista

1. Kokouksen avaus ja ohjelma

Puheenjohtaja avasi kokouksen. Todettiin osallistujat.

2. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja liitteen 1 mukaisena.

3. Työttömyysturva, työllisyyden edistäminen ja osittainen työllistyminen

Marjaana Maisonlahti esitteli työttömyysturvan, työllisyyden edistämisen ja osittaisen työllistymisen linjauksen taustan ja ehdotukset (ks. liitteet 2 ja 3).

4. KESKUSTELU

Keskustelussa todettiin, että lähtökohta työttömyysturvan tarkoituksesta on kannatettava. Tavoitteena tulisi olla itsensä ja perheensä elättäminen ansiotyöllä. Tähän tulisi keskittyä kokoaikatyön määrittelyn sijaan. Erilaiset elämäntilanteet tulisi huomioida. Myös osittaiseen työllistymiseen on kannustettava, jos kokoaikainen työllistyminen ei sillä hetkellä ole mahdollista. Todettiin, että kokoaikatyön hakemisen tavoite ei estä työttömyysturvan sovittelua ja osittaisen työllistymisen huomioimista. Jos henkilö saa riittävän ansiotason osittaisella työllistymisellä, työttömyysturva leikkautuu pois.

Tuotiin esiin, että yrittäjien työttömyysturvaa on tarve kehittää, mutta yritysten välisen kilpailun näkökohdat on huomioitava. Kausiluonteisen yritystoiminnan ja työttömyysturvan yhteensovittamista on edelleen kehitettävä.

Tuotiin esiin, että omaishoitajien asemaa tulisi parantaa omaishoidon tukea kehittämällä ja omaishoidon tuen palkkiota korottamalla, ei työttömyysturvan kautta. Osittainen tai kokoaikainen työllistyminen omaishoidon ohella on kannatettavaa, mikäli se on omaishoitajalle hänen tilanteessaan mahdollista.

Tuotiin esiin, että taiteilijoiden ja urheilijoiden työttömyysturvaa kehitettäessä on määriteltävä, mikä on ammattimaista ja täysipäiväistä toimintaa ja mikä on harrastusluonteista toimintaa. Urheilijoiden työttömyysturva on erilaista kuin muilla

ryhmillä: palkansaajina toimivien urheilijoiden palkkatuloja ei vakuuteta työttömyysvakuutuksessa, jolloin he eivät saa ansiosidonnaista työttömyysturvaa. Tämän voisi avata taustassa. Asiaa pohditaan parhaillaan urheilijoiden sosiaaliturvaa käsittelevässä OKM:n työryhmässä. Huomioitava myös, että taiteilijoiden ansiotyö on moninaista: epätyypillisiä työsuhteita, yrittäjätoimintaa, apurahatyöskentelyä.

Tuotiin esiin, että opiskelun huomioimisessa työttömyysturvassa edellytyksenä on, että kykenee ottamaan vastaan kokoaikatyötä. Opiskelun mahdollistamista on edelleen kehitettävä.

Kannatettiin työllisyyspalvelujen vahvistamista. Palvelujen tulisi kohdentua siihen, että pääsee työllistymään todellisiin ansiotyötehtäviin. Tuotiin esiin, että liittojen roolia työllistymisen edistämässä voisi lisätä. Vammaisten henkilöiden työllistymisen tukemista palveluin on parannettava.

Tuotiin esiin, että myös ansiopäivärahan uudistaminen on tarpeen.

Tuotiin esiin, että työmarkkinatuki on ongelmallinen tukimuoto, ja sen tarkoitusta ja uudistamista on tarpeen selvittää.

5. **Opiskelu ja osaamisen kehittäminen**

Virpi Hiltunen esitteli opiskelun ja osaamisen kehittämisen linjauksen taustan ja ehdotukset (ks. liitteet 2 ja 4).

6. **KESKUSTELU**

Keskustelussa todettiin, että koulutus- ja osaamistason parantaminen on tavoitteena kannatettava. Alhaisen koulutus- ja osaamistason omaavissa tulisi huomioida muutkin kuin maahanmuuttajat. Vammaisten henkilöiden koulutus- ja osaamistason parantaminen on myös huomioitava.

Tuotiin esiin, että opintotuen lainapainotteisuus ei välttämättä ole ongelma, jos opintolainahyvitystä kehitetään. Lainapainotteisuus on perustunut ajatukseen opiskelusta investointina tulevaisuuteen ja ajatukseen siitä, että opiskelu takaisi

paremman toimeentulon. Nykyisin kuitenkin opiskelu ei välttämättä tuo parempaa toimeentuloa ja ansiotaso myös riippuu vahvasti alasta. Tuotiin esiin, että tulee pohtia, onko lainapainotteisuus edelleen perusteltua. Todettiin, että linjauksen taustatekstiä opintolainasta tarkennetaan.

Tuotiin esiin, että olisi avattava, miksi opiskelijoita kohdellaan sosiaaliturvassa eri tavalla kuin muita ryhmiä. Pohjana on kuitenkin perustuslain sääntely.

Tuotiin esiin, että opintotukea voisi kehittää siihen suuntaan, että opiskelijoiden olisi mahdollista toimia työvoimareservinä korkeasuhdanteessa, esim. opiskelun keskeyttäminen väliaikaisesti. Opintotuen tulorajat ovat vaikeasti ymmärrettäviä ja tulorajoja olisi uudistettava (esim. opintojen edetessä tulorajoja korotettaisiin), nyt jo päätetty tulorajojen korotus on kannatettava. Tuotiin esiin, että linjaukseen pitäisi avata, miksi opintotukijärjestelmän kokonaisuudistus olisi tehtävä ja mitkä sen lähtökohdat ovat. Opintotuen rinnalla on selvitettävä myös opiskelijoiden yleisen asumistuen uudistamista. Asumistuessa on myös erilaiset tulorajat kuin opintotuessa.

Tuotiin esiin, että aikuiskoulutustuella opiskellaan usein aiemman tutkinnon kanssa samantasoisia tutkintoja ja aikuiskoulutustuen kehittäminen olisi otettava mukaan.

Ammatin vaihtamisen tulisi olla mahdollisimman joustavaa tulevaisuudessa.

Tuotiin esiin, että työttömyysturvan ja opiskelun yhteen sovittamista on edelleen kehitettävä.

7. Kannustinloukut

Olli Kärkkäinen esitteli kannustinloukkujen linjauksen taustan ja ehdotukset (ks. liitteet 2 ja 5).

8. KESKUSTELU

Keskustelussa todettiin, että kannustinloukkujen vähentäminen on kannatettava tavoite sosiaaliturvan rahoituksen turvaamisen ja julkisen talouden kestävyyskannalta.

Tuotiin esiin, että kotihoidon tuen tarkoitus huomioiden kotihoidon tukea koskevaa kirjausta tulisi muuttaa. Tuotiin esiin, että kotihoidon tuen keston arviointi olisi tarpeen, koska kotihoidon tuki heikentää naisten työmarkkina-asemaa ja työllisyyttä pitkäaikaisesti. Maahanmuuttajataustaisten äitien kohdalla kotihoidon tuki voi johtaa ongelmallisiin seurauksiin, heillä kuitenkin syynä työelämän ulkopuolelle jäämiseen ovat usein myös koulutuksen ja osaamisen puutteet.

Tuotiin esiin, että ansiosidonnaisen työttömyysturvan osalta on huomioitava, että suurin osa ansiopäivärahaa saavista ansaitsi ennen työttömyyttä 2 000–2 500 euroa. Työttömyysturva on tällöin 1 280–1 490 euroa, josta verojen jälkeen jää vähän alle/yli 1 000 euroa.

Tuotiin esiin, että koko sosiaaliturvajärjestelmää ei tulisi tarkastella vain työhön kannustamisen näkökulmasta, osassa etuuksista tarkoituksena on tietyissä tilanteissa myös tukea työstä poissa oloa. Katsottiin, että tulisi todeta, että kannustinloukkujen tulisi olla mahdollisimman vähäisiä. Tuotiin esiin, että työttömyysturva saattaa jopa kannustaa siirtymään koko-aikatyöstä osa-aikatyöhön. Tuotiin esiin, että työkyvyttömyyseläkkeisiin sekä varhaiskasvatusmaksuihin liittyvät kannustinloukut tulisi huomioida linjauksen ehdotuksissa.

Tuotiin esiin, että kannustinloukkuja on myös lisätty päätösperusteisesti, kun sosiaaliturvaa on uudistettu sinänsä hyvin tarkoituksin. Todettiin, että palvelujen merkitys työllistymisen tukemisessa on suuri.

9. Asumismenot ja asumismenojen korvaaminen

Mikko Horko esitteli asumismenojen ja asumismenojen korvaamisen linjauksen taustan ja ehdotukset (ks. liitteet 2 ja 6).

10. KESKUSTELU

Keskustelussa tuotiin esiin, että asumistukimenojen voimakasta kasvua tulisi hillitä. Tulisi huomioida myös asumistuen vaikutukset kannustinloukkuihin.

Tuotiin esiin, että tulisi arvioida asumistuen alueellista kohdentumista ja sen toimimista tosiasiallisesti matalapalkkatukena sekä sitä, siirtyvätkö asumistuen korotukset vuokriin. Kuntaluokituksen uudistamista ja varallisuusharkinnan palauttamista pidettiin kannatettavina. Ruokakuntakäsitetä selvitetäessä pitäisi huomioida vuoroasuminen sekä erilaiset perhetilanteet. Lisäksi tulisi selvittää, voitaisiinko esim. tulorekisteriä hyödyntämällä siirtyä ajantasaisempaan ja tarpeenmukaisempaan maksatukseen.

Tuotiin esiin, että opintotuen uudistamisen yhteydessä tulisi kehittää myös opiskelijoiden asumistukea. Kuitenkin on huomioitava, että opiskelijoissa on myös varttuneempia ja perheellisiä.

Asumistuen ohella, samalla tulisi selvittää ja arvioida toimeentulotuen asumismenojen korvaamisen tilannetta ja vaikutuksia. Tuotiin esiin, että tulisi pohtia myös asumisen omavastuun palauttamista toimeentulotukeen.

Tuotiin esiin, että kohtuuhintaisessa asumisessa tulisi huomioida myös kohtuuhintainen palveluasuminen ja asumistukien kehittämisessä vammaisten henkilöiden ja pitkäaikaisesti sairaiden henkilöiden asumistarpeet.

11. Toimeentulotuki ja pitkäaikaisen toimeentulotukitarpeen vähentäminen

Eveliina Pöyhönen esitteli toimeentulotuen ja pitkäaikaisen toimeentulotukitarpeen vähentämisen linjauksen taustan ja ehdotukset (ks. liitteet 2 ja 7).

12. KESKUSTELU

Keskustelussa tuotiin esiin, että pitäisi myös selvittää, toimiiko hajautettu järjestelmä, eli hyvinvointialueet ja kunnat palvelujen järjestäjinä sekä Kela ja hyvinvointialueet toimeentulotuen toimeenpanijoina.

Tuotiin esiin, että toimeentulotuki on kannustavuuden kannalta ongelmallinen tukimuoto. Tuotiin esiin, että toimeentulotuen osalta tulisi myös pohtia osallistamisen ja velvoittavuuden kysymyksiä (esim. elämänhallinnan parantaminen ja osallistuminen kuntouttaviin palveluihin, nykyisin kuntouttava työtoiminta).

Toimeentulotuen asumismenojen korvaamista tulisi selvittää rinnakkain asumistuen selvittämisen kanssa. Kyse on myös oikeudenmukaisuudesta eli siitä, onko pienipalkkaisella työntekijällä varaa asua samalla alueella ja saman tasoisessa asunnossa kuin toimeentulotukea saavalla. Todettiin, että toimeentulotuen saajia ohjataan edullisempaan asumiseen. Toisaalta pitää huomioida, että oma asumisalue voi olla tärkeä tuensaajan yhteisönsä kuulumisen kannalta.

Tuotiin esiin, että palvelujen saatavuuden lisäksi tulisi parantaa myös palvelujen laatua ja palvelutarpeisiin vastaavuutta.

Tuotiin esiin, että työssä tulisi kuulla toimeentulotuen saajia.

13. Muut asiat

Puheenjohtaja totesi, että linjausten hiomista jatketaan kansanedustajajäsenten kokouksessa sekä komitean seuraavissa kokouksissa ja totesi syksyn kokousaikataulun.

14. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja kiitti osallistujia ja päätti kokouksen.

Liitteet

Liite 1 Pöytäkirjan luonnos

Liite 2 Diaesitys

Liite 3 Työttömyysturva, työllisyyden edistäminen ja osittainen työllistyminen

Liite 4 Opiskelu ja osaamisen kehittäminen

Liite 5 Kannustinloukut

Liite 6 Asumismenot ja asumismenojen korvaaminen

Liite 7 Toimeentulotuki ja pitkäaikaisen toimeentulotukitarpeen vähentäminen